

Švabinského kruh přátel výtvarného umění – tradiční partner Klubu UNESCO Kroměříž

V letošním roce si Švabinského kruh přátel výtvarného umění připomíná 95. výročí svého založení. Je to úctyhodná doba, která byla naplněna bohatou činností – výstavami, přednáškami, uspořádanými večery s osobnostmi z rozličných uměleckých oborů, cestami za uměním po České republice i po evropských muzeích a galeriích. Členy Klubu byly již stovky obdivovatelů díla Maxe Švabinského, ale i výtvarného umění jako celku, ve výboru spolku se vystřídala řada osobností kroměřížského kulturního a společenského života.

S jednou z těchto výjimečných osobností jsme se, bohužel, na konci roku 2017 museli rozloučit. Zemřela paní Marie Zahradníková (1932 – 2017), která byla více jak třicet let předsedkyní Švabinského kruhu a zároveň také dlouholetou členkou Klubu UNESCO a nositelkou Ceny Karla Lichtensteina Castelcornu, pamětní medaile Maxe Švabinského nebo pamětní medaile Karla Mináře. Členové Švabinského kruhu i veřejnost se mohla s paní Zahradníkovou rozloučit na vzpomínkovém večeru uspořádaném v lednu tohoto roku. Pro rok 2018 připravuje Švabinského kruh znovu celou řadu zajímavých programů. Kromě jiného to bude v únoru setkání s akademickým malířem Josefem Ruszelákem, spojené s křtem jeho vzpomínkové knihy Život je za dveřmi,

večer s akademickou malířkou Janou Krejčovou, přednáška historika umění Mgr. et Mgr. Vlastimila Sochora na téma Řím, věčné město a věčná inspirace, přednáška historičky a archivářky PhDr. Jitky Zezulové o národopisných prvcích v díle regionálních umělců a mnoho dalších. Samozřejmě nelze opominout 145. výročí narození malíře a grafika Maxe Švabinského. Všechny akce budou připraveny s finanční podporou města Kroměříže a věříme, že na některých z nich se budou již tradičně alespoň symbolicky podílet i další instituce – Muzeum Kroměřížska, Státní okresní archiv v Kroměříži, Knihovna Kroměřížska a samozřejmě Klub UNESCO Kroměříž.

Markéta Mercová
předsedkyně Švabinského kruhu přátel

Čestná členka Klubu UNESCO v Kroměříži Mgr. Jitka Dvořáková získala Cenu města Kroměříže za rok 2017. Byla jí udělena starostou města J. Němcem na novoročním koncertě Gabriely Beňáčkové. V současnosti je aktivní předsedkyní Centra pro seniory Zachar, předsedkyní komise městské rady pro výchovu, celoživotní vzdělávání a rodinu, členkou Rady seniorů města Kroměříže kronikářkou města. Za svou práci pro seniory získala v roce 2016 čestné uznání Konta bariéry – Sen-sen (Senzační senioři).

Slavnostní vyhlášení výsledků celostátní ankety Osobnost nevládního sektoru 2017

Dovolte, abych vás informovala o účasti tří finalistek ze Zlínského kraje, z toho PhDr. Dagmar Cruzové za Kroměříž, paní Ing. Petry Novákové ze Samari, o.s. za Holešov a paní Mgr. Marty Václavíkové za SPCCH Vsetín, na slavnostním předávání ocenění celkem 10 finalistům celostátní ankety Osobnost nevládního sektoru za rok 2017, do které byla paní doktorka Cruzová nominována Klubem UNESCO Kroměříž, jako ocenění za dvacet let budování Dobrovolnického centra při

Spektru preventivních programů pro děti a mládež, z.s., spolupořadatelství 13 celostátních konferencí o dobrovolnictví, konaných v Kroměříži a zajištění nepřetržité realizace Programu Pět P (Prevence, Podpora, Péče, Pomoc, Přátelství) pro ohrožené děti, Programu Doučování D+D+D (Doučování Děti s Dobrovolníky), Programu 3 G (3 generace - „Adoptivní babičky pro děti“) a programu Dobrovolníci v Psychiatrické nemocnici v Kroměříži, se zapojením celkem kolem 100 dobrovolníků ročně ve všech těchto programech. Jako ocenění paní doktorka Cruzová obdržela Pamětní list s poděkováním za osobní přínos k rozvoji občanské společnosti a ke zvyšování prestiže nevládního sektoru, čehož si velice vážím.

ZPRAVODAJ KLUBU UNESCO KROMĚŘÍŽ

Klub UNESCO Kroměříž
Riegrovo nám. 149
767 01 Kroměříž

Kontakty:
tel.: 573 332 344
e-mail: unesco-km@volny.cz

www.unesco-kromeriz.cz

Vážené členky, členové a přátelé Klubu UNESCO, rok 2018 bude poznamenán především řadou „8 výročí“, která nám připomenou osudové okamžiky naší historie. Pro naše město i pro Klub UNESCO bude jistě zvlášť významné 20. výročí zápisu zahrad a Arcibiskupského zámku na seznam UNESCO a připomenutí Říšského ústavodárného sněmu 1848 a Výstava 100 let českého národního života v Kroměříži 1948. Ohlédnutí za naší činností v minulém roce najdete ve výroční zprávě. Informace o akcích, které připravujeme v plánu činnosti pro rok 2018 a na webových stránkách Klubu UNESCO.

Na setkání na našich akcích i na spolupráci s vámi se těší jménem výboru klubu MUDr. Eva Nováková

Plán činnosti 2018

LEDEN – ÚNOR

Vyhlášení literární soutěže pro středoškolské studenty Zlínského kraje na téma:

1) Osudové osmičky na konci letopočtu (volný slohový útvar – esej, zamýšlení...) o osudových událostech našich národních dějin (1848, 1918, 1948, 1968).

2) Labyrint srdce a ráj světa - zamýšlená formou prózy či poezie nad vztahem k historickému dědictví rodného kraje, města.

BŘEZEN

2. 3. výroční členská schůze v Knihovně Kroměřížska s udělením čestného členství Klubu UNESCO PhDr. Janě Spathové a Ing. Petru Dvořáčkovi. Vydání Zpravodaje Klubu UNESCO 1/2018.

ČERVEN

6. - 7. 6. Konference „Morava v čase převratů a změn“

6. 6. – 31. 7. Výstava „Stromy republiky Zlínského kraje“ – současné i dobové fotografie, příběhy stromů /Velký skleník Květné zahrady/.

Dny zahrad a zámku Kroměříž 2018 pořádá Klub UNESCO od roku 2000 tradičně v červnu. Letošní Dny zahrad a zámku budou poznamenány jednak 20. výročím zápisu těchto památek na Seznam UNESCO a také rokem Evropského kulturního dědictví.

Realizovány budou následující akce:
13. 6. slavnostní vernisáž výstavy Zahrad a Arcibiskupský zámek 20 let na Seznamu UNESCO – historie, současnost, v prostorách Arcibiskupského zámku.

14. – 15. 6. Mezinárodní konference Historické zahrady Kroměříž 2018 „Byliny v památkách zahradního umění“. Představení vývoje a pestrosti typů a sortimentů v památkách zahradního umění v našem i evropském vývoji. Budou prezentovány četné příklady mj. z památek UNESCO v ČR (Kroměříž, Lednicko - valtický areál, Český Krumlov).

15. 6. Slavnostní koncert k zahájení letní hudební sezóny v Květné zahradě s předáním ceny Karla Lichtensteina z Kastelcornu, v programu zazní skladby autorů a hudebníků, kteří jsou spjatí se slavnou zámeckou hudební minulostí (L. van Bethoven, P. J. Vejvanovský, W. A. Mozart) v podání Filharmonie B. Martinů Zlín, dirigent St. Vavřínek, sólo na hoboj Vilém Veverka.

Přednáška s prezentací sbírkového fondu Arcibiskupského zámku se zaměřením na „Inspirativní herbáře ze zámecké knihovny z 16. – 19. století“, odborný garant Mgr. Cyril Měsíc (datum bude upřesněno).

Interaktivní návštěva dětí MŠ a žáků ZŠ Podzámecké zahrady s jejich aktivním zapojením (tanec a hudba na zámku) tematicky spojené se zámekem a zahradami ve spolupráci se studenty Arcibiskupského gymnázia v Kroměříži (datum bude upřesněno).

Vysazení pamětního stromu v Podzámecké zahradě. Datum bude upřesněno.

ZÁŘÍ

19. - 21. 9. akce s mezinárodní účastí k výročí Říšského sněmu 1848 a 1918 Pořadatelé: Muzeum umění Olomouc, Město Kroměříž, NPÚ, PU Olomouc, Klub UNESCO

Kroměříž.

19. 9. Koncert – Na plese národů Rakouska-Uherska, Velký skleník Květné zahrady, Účinkující : Filharmonie B. Martinů Zlín, taneční soubor Hradištan.

19 - 21. 9. mezinárodní konference Zrod soudobého střeďoevropana za účasti předsedy parlamentu EU Tajanyho, ministrů kultury, historiků, právníků, dalších představitelů států bývalého Rakouska-Uherska.

21. 9. koncert na Velkém náměstí SINFONIA FIŠERIANA – hudebně-obrazová báseň z motivů filmové a televizní hudby Luboše Fišera. Výběr ze sedmi filmů (Tajemný hrad v Karpatech, Zlatí úhoři, Adéla ještě nevečeřela, Babička...) Účinkující: Filharmonie Bohuslava Martinů Zlín, dirigent Stanislav Vavřínek, sólisté a sbor.

V průběhu roku:

- Akce ve spolupráci se Švabinského kruhem přátel výtvarného umění - koordinátor PhDr. Markéta Mercová

- Akce ve spolupráci s přidruženými školami UNESCO-koordinátor Mgr. D. Slavičinská

- Činnost Sekce propagace a rozvoje vědy a techniky regionu, předseda Ing. Jiří Varhaník

Podrobněji o připravovaných akcích na www.unesco-kromeriz.cz

VÝSTAVA 100 LET ČESKÉHO NÁRODNÍHO ŽIVOTA V KROMĚŘÍŽI

S návrhem na oslavu 100. výročí zasedání ústavodárného říšského sněmu v Kroměříži výstavou přišel jako první vrchní stavební rada města Kroměříže Ing. Stanislav Švehla počátkem září 1945. V té době již byl na penzi, pro výstavu měl připraven návrh expozice Stavební vývoj města za 100 let. Sám sice v prosinci 1945 umírá, jeho návrhu se však chopila skupina místních osobností kultury a politiky v čele se spisovatelem Jindřichem Spáčilem, která ho ve skutečně působivé podobě uvedla v život. Kroměříž pro realizaci výstavy našla podporu jak na zemské, tak celostátní úrovni.

Jinak by to ani nešlo, město získalo na své zvelebení v letech 1947-48 asi 100 milionů korun, na realizaci samotné výstavy téměř 50 milionů. V souvislosti se získáváním peněz pro Kroměříž byl vždy zmiňován Kroměřížan a přednosta prezidia ministerstva financí československé vlády Ing. Bedřich Spáčil, kterému bylo také v květnu 1948 za všestrannou podporu městu uděleno čestné občanství města Kroměříže. Vlastně byla výstava 100 let českého národního života, jejíž základní plán byl vypracován už začátkem roku 1946, a kterou chystalo 19 odborů zastřešených ústředním výstavním výborem, který měl k ruce vlastní ústřední výstavní kancelář o devíti zaměstnancích, využita i jako prostředek pro poválečnou obnovu města. Tak byla obnovena podle fotografií zámecká věž,

předlážděno Velké náměstí, Husovo náměstí, Milíčovo náměstí, ulice Gen. Svobody, 1. máje a další, instalováno 70 reflektorů k osvětlení památek, opravovány fasády domů ve městě i budov v Květné zahradě, Podzámecké zahradě i samotného zámku.

Výstavu konanou ve dnech 20. června-12. září 1948 (to je termín velkého ukončení, části výstavy byly zavírány postupně) navštívilo přes 600 tisíc lidí. Skládala se z 10 částí, které měly zmapovat úspěšný vývoj českého národa ve všech oblastech života od roku 1848.

Ústředním bodem byly expozice věnované historickému významu roku 1848 pro náš národ instalované v Arcibiskupském zámku, na něj navazovala expozice věnovaná moravskoslezským městům v budově dnešní Justiční akademie vedle gymnázia. Další samostatné výstavy měly názvy: Kultura a umění (v dnešní VOŠPS a SPgŠ Kroměříž), Školství (v dnešní ZŠ na Komenského nám.), Československá žena ve století 1848-1948 (dnešní ZŠ Zámoraví), Průmysl, doprava, obchod a peněžnictví ve století 1848-1948 (průmysl a doprava v budově dnešní SŠ COPT, obchod a peněžnictví v nově postaveném pavilonu za kolonádou Květné zahrady). Expozice nazvaná Naše zemědělství od dob zrušení roboty do dneška se nacházela v pavilonu za kolonádou Květné zahrady, přímo v zahradě byly mlékařský pavilon, zelinářský skleník i živá včelstva, v sale terenně zámku expozice myslivosti, rybářství, lesního hospodářství. V Maxmiliánově dvoře a před ním probíhaly výstavy hospodářských zvířat, zemědělské mechanizace apod. Expozice tělesné vyspělosti národa spolu

se zdravotnickou výstavou 100 let péče o zdraví národa byly umístěny v dnešní ZŠ U Sýpek, výstava Boj Českého národa za svobodu pak v dnešní Základní škole 1. máje (kdysi Zvláštní škola) a expozice politického a sociálního vývoje od roku 1848 Veškerá moc vychází z lidu v dnešní ZŠ na Komenského nám.

Pro koupěchtivé a spotřebitele byly v rámci výstavy určeny Kroměřížské výstavní trhy fungující do velké míry samostatně v kolonádě a výstavní hale dřevěné konstrukce dlouhé 240 a široká 12 metrů postavené paralelně s kolonádou směrem ke klášterní zahradě.

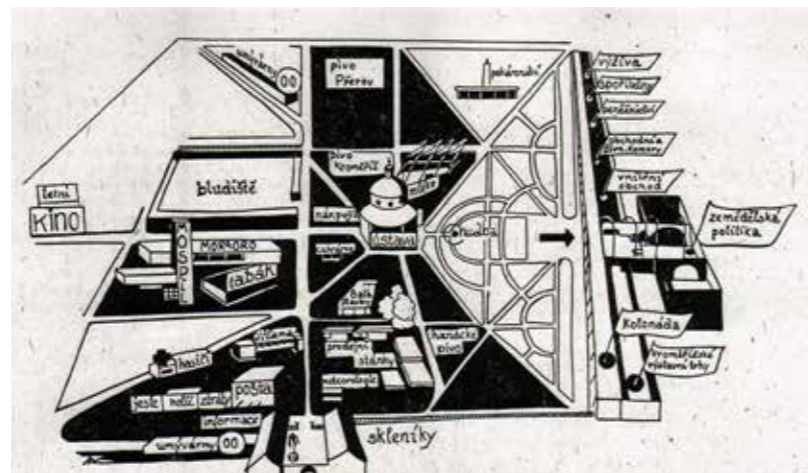
Součástí Kroměřížského roku 1948 byly v Kroměříži sjezdy nejrůznějších organizací od sjezdu Společества kolářů a karošářů, přes sjezd Jednoty společnosti klempířů, sjezd brněnské pobočky Syndikátu českých a moravských spisovatelů, sjezd Hospodářské skupiny hostinských živností apod. Jistěže Kroměříž hostila i sjezdy politické jako II. manifestační sjezd KSČ kraje olomouckého či I. celostátní sjezd národních výborů, kde byl hlavní osobou nechvalně známý ministr vnitra Václav Nosek. Celkem se nejrůznějších sjezdů v Kroměříži toho roku účastnilo na 300 tisíc lidí.

Podle tehdejšího knihovníka Arcibiskupského zámku PhDr. Rudolfa Zuberu zastíraly v Kroměříži přípravy na celostátní výstavu 100 let českého národního života 1848-1948 náznaky chystaného únorového převratu. Komunisté už měli podle Zuberu rovněž přesné plány na převzetí či likvidaci církevního majetku, ovšem chtěli zajistit dobrou přípravu a zdárný průběh výstavy, proto „takticky počkali, až se brány výstavy uzavrou. Pak už jednali zcela rozhodně...“

Petr Pálka

Výstavní plakát od kroměřížského výtvarníka Karla Mináře, 1948 (Muzeum Kroměřížska)

Květná zahrada jako výstaviště v létě 1948 (SOKA Kroměříž)

ČESTNÍ ČLENOVÉ KLUBU UNESCO KROMĚŘÍŽ

PhDr. Jana Spathová je absolventka Filozofické fakulty Univerzity J. A. Komenského v Bratislavě, obor historie – filozofie. Její dosavadní profesní dráha je spjata s oborem památkové péče.

1981-2001 pracovala na OkÚ v Uherském Hradišti jako inspektorka památkové péče, muzeí a galerií i jako vedoucí oddělení kultury, památkové péče, mládeže a tělovýchovy. 2001 až 2013 na KÚ Zlínského kraje byla vedoucí oddělení památkové péče, kde zpracovala koncepci účinnější podpory památkové péče ve Zlínském kraji a následně dlouhodobé, střednědobé a prováděcí plány. 2013 byla jmenována ředitelkou NPÚ, územního odborného pracoviště v Kroměříži, kde pracovala až do odchodu do důchodu v závěru roku 2017. Zájem zejména o památky lidového stavitelství, ale i sakrální a technické památky zúročila při nesčetných akcích památkové obnovy ve Zlínském kraji. Zasloužila se o záchranu řady objektů lidového stavitelství, mimo jiné ve Vlčnově a Veletinách. Z mimořádných akcí připomeňme obnovu národní kulturní památky Baziliky Nanebevzetí Panny Marie a sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě a vydání sborníků Nové objevy na Velehradě.

Od roku 2008 připravovala každoročně ocenění „Lidová stavba roku“ Zlínského kraje pro vlastníky, kteří se přičinili o záchranu a jejich využití. Rozsáhlá je její publikační činnost, spolupráce na řadě výstav a restaurování památek. Od roku 2007 je spoluřešitelkou grantového úkolu MK ČR Identifikace a dokumentace tradičního lidového stavitelství ve Zlínském kraji. Aktivně se jako pořadatel, spolupřadatel či přednášející účastnila odborných konferencí doma i v zahraničí. Dlouhodobě spolupracuje s neziskovými organizacemi ve Zlínském kraji, včetně významné spolupráce odborné, ale i organizační na akcích Klubu UNESCO. Připomeňme např. konferenci Památky známé i neznámé nebo Pečujeme o památky – příklady dobré praxe neziskových a dobrovolnických organizací.

Ing. Petr Dvořáček

Absolvent kroměřížského gymnázia a Provozně-ekonomické fakulty Vysoké školy zemědělské v Brně. Do roku 1994 pracoval ve Státním statku v Kroměříži. Starostou města Kroměříže byl poprvé zvolen roku 1994 a podruhé v roce 2002. Jako starosta města Kroměříže ve svém prvním volebním období významně podporoval a zasloužil se o zápis zahrad a Arcibiskupského zámku na Seznam světového dědictví UNESCO. V letech 2000 až 2002 byl ředitelem Arcibiskupského zámku a zahrad. Od roku 2006 byl ředitelem Správy majetku města. Ve všech funkcích i jako dlouholetý člen Klubu UNESCO aktivně podporoval kulturní dění ve městě a vždy se zájmem se kulturních akcí zúčastňoval.

VZPOMÍNKA NA ČLENY KLUBU UNESCO

V roce 2017 bohužel nás opustili dlouholetí členové Klubu UNESCO, kteří byli i významnými osobnostmi našeho města. Vděčně si je připomeňme.

Antonín Lukáš /*17. 9. 1933/ spoluzakladatel Klubu UNESCO a jeho předseda od r. 1994, od r. 2004 čestný předseda. Měl zásadní podíl na utváření programu Klubu. Výrazně se podílel na přípravě žádosti o zapsání kroměřížského zámku a zahrad na Listinu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. I jeho zásluhou žádost splnila podmínky a v prosinci 1998 v japonském Kjótu byl komplex zahrad a zámku v Kroměříži zapsán na Listinu světového kulturního dědictví UNESCO. Jeho práce měla vždy jeden cíl, dostat město a jeho poklady do povědomí široké veřejnosti regionu, republiky i světa. Výrazně se to projevilo v jeho práci ředitele Arcibiskupského zámku a zahrad. Podílel se na obnově biskupské mincovny jako člen Nadace na její obnovu. Je spoluautorem knihy o Alexeji Čepičkovi. Právem patří mezi nezapomenutelné osobnosti kroměřížského kulturního a společenského života. Je nositelem ocenění - Osobnost roku 2013. /† 12.7.2017/

Marie Zahradníková /*22. 2. 1932/ dlouholetá předsedkyně Švabinského kruhu přátel výtvarného umění. V jeho čele stála od jeho vzniku téměř 30let až do roku 2003. Zůstala jeho čestnou předsedkyní. Se svou přítelkyní Zuzanou Švabinskou stála u založení Památníku Maxe Švabinského. Podílela se na organizaci výstav, vzpomínkových večerů, iniciovala vydávání příležitostných tisků. Především její zásluhou se Švabinského kruh stal neodmyslitelnou součástí kulturního a společenského života Kroměříže. Byla nositelkou pamětní medaile Maxe Švabinského, Ceny Karla Lichtensteina Kastelkorna, čestná členka Klubu UNESCO, členka Spolku českých bibliofilů, uznávaná sběratelka grafiky a exlibris. Spolupracovala s Kruhem přátel české kultury v Bratislavě, či Společnosti bratří Čapků na Slovensku. Městem Kroměříž jí byla udělena pamětní medaile Karla Mináře za dlouholetou a obětavou práci v oblasti kultury. /† 16.12.2017/

Jiří Beňa /*31. 3. 1937/ dlouhou dobu vykonával funkci ředitele strojírenského podniku Pilana. V seniorském věku byl aktivním členem Klubu UNESCO v sekci propagace vědy a techniky regionu a přispíval k bohaté náplni diskuzních večerů. Jiří Beňa se také projevoval aktivním přístupem ke sportovní činnosti, neboť dlouhá léta působil v reprezentačním seniorském týmu Dragon-

boetingu - dračí lodě jako kormidelník. Tento tým získal mimo jiné titul vicemistrů světa v roce 2011 v USA v Tampa Bay a v roce 2012 dokonce titul mistrů světa ve Velké Británii v Londýně. /† 1.6.2017/

Zdeňka Nejezchlebová /*9. 9. 1929/ dlouholetá sociální pracovnice Psychiatrické léčebny v Kroměříži. Byla zakladatelkou a první ředitelkou Charity v Kroměříži, která vznikla 24.1.1992 zřizovacím dekretem vydaným Mons. Janem Graubnerem, arcibiskupem olomouckým. Byla u založení Charitní pečovatelské a ošetrovatelské služby a vybuodovala „Charitní šatník“. Významně a obětavě se podílela na formování struktury Oblastní charity Kroměříž. Byla dlouholetou aktivní členkou Klubu UNESCO v Kroměříži. /† 16. 12. 2017/

Jaromír Sum /*4. 4. 1934/ neúnavný propagátor využití solární energie. Stál u počátků výroby slunečních kolektorů. V roce 1990 založil firmu Ekosolaris. Později své zkušenosti zúročil ve vývojovém programu Via Solis, zaměřeném na malé levné systémy na ohřev vody s trubcovými kolektory. Výrobky jeho firmy najdeme v Africe, ale i Antarktidě. Organizoval konference věnované obnovitelným zdrojům. Byl dlouholetým členem Klubu UNESCO /† 27. 4. 2017/